

nus» som öfver hvarje »tarina.»

Hvart hafva då H. T. suddat något af denna grundfärg. Kanske i artikeln »Menniskokärlekens Evangelium», der det oförtäckt påstås, att religionen företrädesvis är af nöden i »samhällets lägre och fattigare kretsar;» att då den saknas, endast »der» alla laster frodas och inympas på den spädaste ålder o. s. v.

Doftar detta af rationalism eller icke? – Vi råda H. T. att, förrän de härnäst uppträda med kättareangifvelser, lägga handen på eget hjerta. Ty eljest måste man anse den »djupt religiösa grundfärgen» hafva samma bestämmeelse som de »Finska syftena» – att strö den prenumererande allmänheten sand i ögonen.

10

31 M. Y. OSAATTAKKO POJAT LUKUJA LASKEA?

Maamiehen Ystävä n:o 4 och 5 27.I och 3.II 1844

Matti (vastaten): enpä minä sitä juttua ollenkaan ymmärrä.

Maamiehen Ystävä: Sen kyllä uskon. – Onpa se hyvä, jos kirjaa ees osaisit lukea. Kävipä tässä markkinan aikoina Kirjapräntissä kaksi kahenkymmenen vuoden vanhaa tolvanaata Kuopion pitäjystä, jotka eivät taitaneet Maamiehen Ystävänsä ensimmäisestä numerosta lukea ne kaksi sanaa: »Jesus tänne!»

20

Matti: Taitaa niitä senkaltaisiakin löytyä. Mutta on äitivainajani minua opettanut selvästi lukemaan, vaan numeroita se ei osannut ittekkään laskea yhteen.

M. Y.: Ei tuo kumma ole. Eipähän sitä muutkaan talonpoikaselle opettane. Mutta minäpä nyt koitan sen sinulle opettaa. Tunnet hän sinä toki kaikki numerot erittäin: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. ja 0?

30

Matti: Tunnen minä: yksi, kaksi, kolme, neljä, viisi, kuusi, seitsemän, kaheksan, yhdeksän. Mutta mitä tuo ymmyrkäinen 0 tahtoo sanoa, sitä en oikeen ymmärrä.

M. Y.: Se kututaan *Nolla*, ja merkittee, että ei olekkaan yhtään lukua sillä paikalla johonka se pannaan.

Pidä nyt silmäs ja korvas oikeen auki ja muista, että numerot ei joka paikalla (taikka siällä) yhtä lukua merkitte.

Ja muista vielä, että ne eri paikat luetaan oikialta kädeltä alkain. Niin esimerkiksi näistä numeroista: 1. 2. 3.

Numero kolme seisoo ensimmäisellä paikalla, numero kaksi toisella, ja numero yksi kolmannella paikalla.

40

Matti: Mutta mitä näistä heidän paikoista tarvittee vaaria pitää?

M. Y.: Malta sinä vähän, niin saat senki tietä. Kuule nyt:

Numero 3. ensimmäisellä paikalla merkittee kolme ykköstä;

Numero 2. toisella paikalla merkittee kaksi kymmenistä;

Numero 1. kolmannella paikalla merkittee yhtä sataa.

Ymmärrätkös nyt tämän asian oikeen selvästi?

Matti: Ymmärrän kyllä. Numero 1 kolmannella paikalla, oikialta kädeltä lukiin, merkitte satoja, numero 2 toisella paikalla kymmenisiä, ja numero 3 ensimmäisellä paikalla ykkösiä.

50

M. Y.: Olet sinä kyllä sukkela ymmärtämään. Koitappa nyt myös sanoa ulos tätä lukua: 123.

Matti: Yksi sata; kaksi kymmentä; kolme ykköstä; se on: sata kaksikymmentä ja kolme, taikka: sata ja kolme kolmatta kymmentä.

M. Y.: Mutta sanoppa myös ulos tätä lukua: 555.

Matti: Se sanotaan: viis sataa viiskymmentä ja viisi, taikka: viissataa ja viisi kuetta kymmentä.

M. Y.: Se on oikeen sanottu. Havaittet sinä nyt sen itte, että vaikka numeron paikat luetan oikialta kädeltä alkain, niin ruvetaan lukuja ulossanomaan vasemmalta kädeltä. Ja tämä sentähden tehään, että on tavallinen isompia lukuja ensimmäiseksi ulossanoa. Ja asia myös sen vaatii. – Niin sanotaan satoja ensimmäiseksi ulos, sitten kymmenisiä, ja viimeiseksi ykkösiä. Jos löytyisi tuhansia taikka vielä isompia lukuja, niin näillä aina alettaisiin lukua ulossanottaissa.

10 *Matti:* Mutta empähän minä sittenkän tullut tietämään, mitä se nolla 0 merkitsee.

M. Y.: No, noh: »Hiljaa härkä kyntää, tasasen jäljen tekeepi.» Kuuleppas nyt! Jos sinulla olisi sata kaksikymmentä ruplaa rahaa, ja tahtoisit sen ylöskirjottaa, mitenkä tuon tekisit?

Matti: Totta hän kirjottaisin 12.

M. Y.: Väärinpä teit! Eikö sadat pidä kirjottaa kolmannelle paikalle, (oikialta kädeltä lukien). Mutta nyt hän numero yksi seisoo toisella paikalla.

20 *Matti:* Niinpä se olikin asia. Eipä siinä nyt numero yksi taida merkitä enemmän kuin yhen kymmenisen.

M. Y.: Ja numero kaksi, mitä se merkitsee, koska hän on ensimmäisellä paikalla?

Matti: Mitäpä tuo muuta kuin kaksi ykköstä.

M. Y.: Kuinka paljon tämä luku 12 sitten tekeepi?

Matti: Noh, yhen kymmenisen ja kaksi ykköstä, taikka kaksi toista kymmentä. – Hah! kaksitoistapa se olikin!

M. Y.: Mutta paneppa ensimmäiselle paikalle Nolla. Näin: 120.

Miten tuo sitten ulossanotaan, kuin vaan muistat, että siinä paikka-
sa, jossa nolla seisoo, ei ole yhtään lukua?

30 *Matti:* Tekee hän se yhen sadan, kaksi kymmenistä ja ei yhtään ykköstä.

M. Y.: Eikö se sitten ole sata kaksikymmentä?

Matti: On hän se.

M. Y.: Tästä näet, että kuin panee nollan sille paikalle, jossa ei yhtään lukua ole, niin sillä lailla muutkin numerot tulevat ittekukin paikalleen. Jos sinulla nyt olisi sata ja kolme ruplaa, mitenkä sen kirjottaisit?

Matti: Eipä silloin tarvittisi kirjottaa yhtään kymmenistä. Saishän sitten panna Nollan toiselle paikalle.

40 *M. Y.:* Niin kyllä!

Matti: Kirjottaisin hän sitten: 103.

M. Y.: Se on tarkasti sata ja kolme. Mitenkä taasän tämä luku ulossanotaan: 550?

Matti: Viis sataa viiskymmentä.

M. Y.: Oikeen vastattu. Mutta tämä: 505?

Matti: se sanotaan viisi sataa ja viisi.

M. Y.: Niin on. Entä tämä: 871?

Matti: Siinä on ensimmäisellä paikalla yksi ykkönen, toisella seittemän kymmenistä, kolmannella paikalla kaheksan satoja, niin nämät tekevät yhteen: kaheksan sataa seitsemänkymmentä yksi, taikka kaheksan sataa ja yksi kaheksatta kymmentä.

50 *M. Y.:* kyllä sinusta mies tulee lukuja laskemaan. Koita nyt sanoa ulos nämätkin luvut: 480 408 369 736 703 606 990 999, niin minä toisen kerran sinulle selitän, kuinka myös tuhansia, kymmeniä tuhansia ja

satoja tuhansia kirjoitetaan ja kuinka näitä lukuja lasketaan.

(n:o 5)

Osaattakko pojat lukuja laskea?

Matti: (vastaten) Osaanpa sataan asti.

Maamiehen Ystävä: Vaan täällä sinä taas olet! Taisipa se sinun mielestäs hupanen olla, mitä viimeen puhuttiin?

Matti: Hupanen kyllä on jotaan oppia. Eikä ole kunniaksi olla semmonen pöllö, ettei osaa ees vuosilukuja Ajantiedosta lukea.

M. Y.: Noh! koskas nyt osaat laskea sataan asti, niin sano, paljonkohän tämä luku tekee: 500.

10

Matti: Semmosta lukua en viimeen ollenkaan nähny, jossa löytyy kaksi Nollaa.

M. Y.: Mitä sinä tuosta huolit? Ensimmäisellä paikalla ei ole mitään. Toisella paikalla ei ole mitään. Mutta kolmannella paikalla on viisi.

Matti: Ja numero kolmannella paikalla merkittee satoja, niin tuon pitäsi sanoa: viisi sataa ja – eipä mitään muuta.

M. Y.: Niin on asia. Kirjota myös yksi, kaksi, kolme ja neljä sataa.

Matti: Näin: 100, 200, 300, 400.

M. Y.: Se on oikeen. Ja nyt heitetään sadat sillään ja ruvetaan tuhansista puhumaan.

20

Muista nyt: että Numero *neljännellä* paikalla merkittee *yksituhansia*;

Numero *viienellä* paikalla *kymmenentuhansia*;

Ja Numero *kuuennella* paikalla *satatuhansia*.

Niin esimerkiksi tässä luvussa: 123 000.

Numero 1 seisoo kuuennella paikalla, oikialta kädeltä lukien, ja merkittee yksi satatuhatta. Mitä sitten numero 2 merkittee?

Matti: (Puhuu ittekseen: Ensimmäinen, toinen, kolmas, neljäs, viies paikka.) Viienellä paikalla hän tuo seisoo. Taitaapa se sitten merkitä: kaksikymmentä tuhatta.

M. Y.: Oikeen arvattu. Koska viennen paikan Numero merkittee kymmentuhansia, ja Numero 2 seisoo viienellä paikalla, niin se merkittee kaksi kymmentuhatta.

30

Ja paljonko vielä Numero 3 merkittee.

Matti: Se seisoo neljännellä paikalla, ja merkittee yksituhansia: niin se tekee kolme tuhatta.

M. Y.: Paljonko nyt tekee koko luku!

Matti: Yksi satatuhatta, kaksi kymmentuhatta, ja kolme tuhatta, se on yhteen sanottu: sata kaksikymmentä ja kolme tuhatta.

Mutta miksi siinä nyt on vielä kolme Nollaa?

M. Y.: Ei hän Numero 3 muutoin tulisi seisomaan neljännellä paikalla, eikä merkittisikän tuhansia.

40

Matti: Soma asia se on sen Nollan kansa, että vaikka ei hän merkitte mitään, niin se kuitenkin tarvitaan.

M. Y.: Tarpeellinen se kyllä on ja tekee se muiden seassa paljon. Niin esimerkiksi, kuin on Antti sinulle velkaa viisi ruplaa, ja sinä hänelle sanot: »Saatat hän sinä velkakirjassa panna siihen viitoseen viisi Nollaa tykö, sillä Nolla ei merkitte mitään!» – niin olis Antti kyllä tyhmä, jos sen tekisi. Näin 500 000 Ruplaa.

Matti: Tulis siitä viisi sataa tuhatta ruplaa, koska viitonon omppi kuuennella paikalla. – Mutta enpä minä tuosta huolisi, kuin tietäisin, ettei Antti ole minulle enemmän velkaa kuin ne viisi ruplaa.

50

M. Y.: Mutta jos sinä kuolisit, ja ei kukaan muu kuin Antti enään tästä asiasta tietäisi, niin saattaisivat sinun perillisesi häneltä vaatia ne viisi sataa tuhatta. – Saattaisipa joku konna, jolle sinä olisit viiskymmentä ruplaa velkaa, houkuttaa sinua kirjottamaan 50 000.

Matti: Enpä minä enään niin houkka olisi. Viitonon viiennellä paikalla tekisi viiskymmentä tuhatta. Paljaat kymmenet kirjoitetaan toiselle paikalle. Niin minä kirjottaisin 50 ruplaa.

M. Y.: Ymmärrätkö nyt, minkätähden tämän vuoen luku kirjoitetaan 1844.

Matti: Numero yksi neljännellä paikalla merkitte tuhansia, kaheksainen kolmannella paikalla satoja, nelonen toisella paikalla kymmenisiä ja nelonen taas ensimmäisellä paikalla ykkösiä.

M. Y.: Miehen tavalla sinä asian selität. Kuin kirjoitan: »Suomen maa tuli Venäjän Kejsarin alla vuonna 1809 – milloin tämä asia tapahtui?

Matti: Seisoo hän tuossa: vuonna yksi tuhatta kaheksan sataa on yheksän.

M. Y.: Mistä sinä sen *on* otit? Nolla hän siinä ompi kaheksaisen ja yheksäisen välillä, ja ei hän se merkitte mitään muuta, kuin että siinä ei löydy kymmenisiä.

Matti: Mutta sanovat tätä vanhat aina: »on yheksän.»

M. Y.: Se on tyhjä tapa, joka ei ole mihinkään hyvä. Laske hän tätä lukua: 230 056.

Matti: Se sanotaan kaksi sataa kolmekymmentä tuhatta viisikymmentä ja kuusi.

M. Y.: Etpähän siinä sanonut *on, on*. Mutta kuin ei yhtätuhansia eikä satoja siinä luvussa löydy, niin et sinäkän tätä ulossanotessa näistä Nollista hiisku mitään. – Kirjota nyt ylös: kuusisataa ja kaheksan tuhatta, kaksi sataa yheksänkymmentä ja seittemän.

Matti: Näin: 608 297.

M. Y.: Kyllä se on hyvä. Mutta pane sinä vielä aina pikkuinen piiri kolmannen ja neljännen paikan välille, näin: 608 297, niin sinä aina tiedät, mistä tuhannet alkaa.

M. Y.: Opetä ittiäsi nyt tulevaksi kerraksi ulossanomaa seuraavaiset luvut, niin minä vielä sinua opetan erinäisiäkin lukuja yhteen laskemaan.

835 607. 190 638. 256 900. 101 101. 505 505. 500 005. 111 111. 333 333. 717 177. 442 244. 999 999.

Ja sen minä sanon, että jos et näitä minun opetuksiani usiammasti lue, niin on sinun mahoton tulla oikeen asian perille.

32 NYHETER

Saima n:o 5 1.11 1844

UTRIKES.

Frankrike: Den äldrige Konungen har öppnat kamrarnes sessioner med det vanliga thronalet. I afseende å allmänna Europeiska förhållanden innehåller detta tal den besynnerlighet, att den »hjärtliga öfverensstämmigheten» endast i Frankrikes och Englands politik åberopas såsom en borgen för sakernas lyckliga utveckling i Grekland och Spanien. Ätminstone i det sednare landet måste väl denna strof väcka uppseende. För Frankrike synes åter det viktigaste i detta tal vara det utlofvade lagförslaget för undervisningsverken.

De försiktighetsmått, som vidtagas, så snart Ludvig Philip lemnar sina väl försvarade rum, erbjuda deremot en vidrig anblick och tala föga för landets lyckliga framtid.

Spanien: Den allmänna ovilja öfver Olozagas beteende, man hade skäl att vänta, har äntligen brutit löst, och den kække Herrn har tagit